

Υπόθεση C-614/21**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου****Ημερομηνία καταθέσεως:**

4 Οκτωβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (πρωτοδικείο Χάγης, με τόπο συνεδριάσεως το 's-Hertogenbosch, Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

4 Οκτωβρίου 2021

Προσφεύγων:

G

Καθού:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υφυπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες)

Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης

Ο καθού δεν εξέτασε την αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος διότι, κατά την άποψή του, η Μάλτα είναι υπεύθυνη προς τούτο. Ο προσφεύγων αντιτάσσεται στην απόφαση αυτή διότι ανησυχεί ότι, σε περίπτωση μεταφοράς του στη Μάλτα, θα περιέλθει σε κατάσταση ασυμβίβαστη προς το άρθρο 4 του Χάρτη.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Το rechtbank υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, σχετικά με το περιεχόμενο και τον σκοπό της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο πλαίσιο της μεταφοράς του αιτούντος στο υπεύθυνο κράτος μέλος, όταν, στο εν λόγω κράτος μέλος, συντρέχει προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος και των υπηκόων τρίτων χωρών εν γένει υπό τη μορφή, μεταξύ άλλων, των pushback και της θέσεως υπό κράτηση. Τίθεται επίσης το ερώτημα ποια αποδεικτικά μέσα διαθέτει ο αιτών και ποιο είναι το

απαιτούμενο μέτρο αποδείξεως όταν αυτός επικαλείται ότι η μεταφορά πρέπει να απαγορευθεί δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο».

Προδικαστικά ερωτήματα

I Πρέπει ο κανονισμός «Δουβλίνο», λαμβανομένων υπόψη των αιτιολογικών του σκέψεων 3, 32 και 39 και σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, 4, 6, 18, 19 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ερμηνευθεί και να εφαρμοστεί υπό την έννοια ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών είναι αδιαίρετη και, επομένως, σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης, διαπραττόμενες, πριν από τη μεταφορά, από το ενδεχομένως υπεύθυνο κράτος μέλος εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών ως προς τους οποίους δεν έχει (ακόμη) εκδοθεί απόφαση επιστροφής δυνάμει του κανονισμού «Δουβλίνο», εμποδίζουν απολύτως τη μεταφορά στο εν λόγω κράτος μέλος;

II Σε περίπτωση αρνητικής απάντησως στο προηγούμενο ερώτημα, έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο», σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, 4, 6, 18, 19 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι, εάν το υπεύθυνο κράτος μέλος παραβιάζει με σοβαρό και συστηματικό τρόπο το δίκαιο της Ένωσης, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά δεν μπορεί να στηριχθεί στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών, αλλά οφείλει να άρει κάθε αμφιβολία ή οφείλει να αποδείξει επαρκώς ότι ο αιτών δεν θα βρεθεί, μετά τη μεταφορά του, σε κατάσταση που αντιβαίνει στο άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

III Με ποια αποδεικτικά μέσα μπορεί ο αιτών να στηρίζει τα επιχειρήματά του ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» αντιτίθεται στη μεταφορά του και ποιος βαθμός αποδείξεως απαιτείται εν προκειμένω; Έχει το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά, λαμβανομένων υπόψη των αναφορών στο κείμενο της Ένωσης που περιλαμβάνονται στις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού «Δουβλίνο», υποχρέωση συνεργασίας ή εξακριβώσεως ή πρέπει, σε περίπτωση σοβαρών και συστηματικών προσβολών θεμελιωδών δικαιωμάτων έναντι υπηκόων τρίτων χωρών, να ζητούνται επιμέρους εγγυήσεις από το υπεύθυνο κράτος μέλος ως προς το ότι γίνονται (όντως) σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος άσυλο μετά τη μεταφορά του; Διαφέρει η απάντηση στο ερώτημα αυτό αν ο αιτών βρίσκεται σε αποδεικτική αδυναμία εφόσον δεν μπορεί να τεκμηριώσει με έγγραφα τις συνεκτικές και λεπτομερείς δηλώσεις του, ενώ κάτι τέτοιο, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των δηλώσεων, δεν μπορεί να αναμένεται;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και διεθνείς διατάξεις

Άρθρα 1 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης)

Άρθρα 1, 4, 6, 18, 19, 47, 51 και 52 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αιτιολογικές σκέψεις 3, 19, 32 και 39 καθώς και άρθρα 3 έως 5 και 17 του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 (στο εξής: κανονισμός «Δουβλίνο»)

Άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ

Απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψεις 78-92)

Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψεις 59, 63-65, 75 και 76)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 19 Ιουνίου 2019, ο προσφεύγων υπέβαλε αίτηση ασύλου στη Μάλτα. Μετά την άφιξή του στο εν λόγω κράτος μέλος, τέθηκε υπό κράτηση για τρεις μήνες και παρέμεινε σε καταυλισμό προσφύγων για τέσσερις μήνες. Κατόπιν νοσηλείας λόγω σοβαρού εργατικού ατυχήματος, πληροφορήθηκε ότι έπρεπε να εγκαταλείψει τον καταυλισμό προσφύγων. Παρά τα προβλήματα υγείας του, αναγκάστηκε να εργαστεί διότι δεν ελάμβανε πλέον κανένα βοήθημα. Όταν εγκατέλειψε τη Μάλτα, στις 5 Δεκεμβρίου 2020, δεν είχε ακόμη τύχει ακροάσεως ως προς τους λόγους για τους οποίους υπέβαλε αίτηση ασύλου.
- 2 Στις 12 Ιανουαρίου 2021 έφθασε στις Κάτω Χώρες όπου ζήτησε άσυλο. Ο καθού φρονεί ότι η Μάλτα είναι υπεύθυνη για την εξέταση της αιτήσεως αυτής και αποφάσισε ως εκ τούτου, με απόφαση της 22ας Μαρτίου 2021, να μην εξετάσει την αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος. Στις 9 Φεβρουαρίου 2021 είχε ήδη συναφθεί μεταξύ της Μάλτας και των Κάτω Χωρών συμφωνία για την αναγνώριση της ευθύνης για εξέταση.
- 3 Ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως της 22ας Μαρτίου 2021 και ζήτησε επίσης από τον voorzieningenrechter (δικαστή ασφαλιστικών μέτρων) να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα. Ο δικαστής αυτός έκανε δεκτή την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στις 2 Απριλίου 2021 και διέταξε να απαγορευθεί η μεταφορά του προσφεύγοντος στη Μάλτα μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί της προσφυγής.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Ο προσφεύγων ανησυχεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματά του θα θιγούν μετά τη μεταφορά του στη Μάλτα. Τεκμηριώνει τον ισχυρισμό αυτόν με δικές του δηλώσεις, αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το ατύχημά του και ειδικές πληροφορίες σχετικά με την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών στη Μάλτα.

- 5 Ο καθού εκτιμά ότι από την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης (η οποία στα ερωτήματα καλείται αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών) μπορεί να συναχθεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα του προσφεύγοντος δεν θα προσβληθούν μετά τη μεταφορά του στη Μάλτα. Ο προσφεύγων δεν τεκμηρίωσε με έγγραφα τις δηλώσεις του σχετικά με την εισδοχή του στη Μάλτα. Απαντώντας στη δήλωση του προσφεύγοντος ότι δεν έχει ακόμη τύχει ακροάσεως και ότι δεν έχει ακόμη ληφθεί απόφαση επί της αιτήσεως ασύλου του, ο καθού παραπέμπει στη συμφωνία για την αναγνώριση της ευθύνης για εξέταση.
- 6 Ο καθού ισχυρίζεται επίσης ότι η διάταξη που εξέδωσε δεν αντίκειται στη νομολογία του Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) και δεν συντρέχει λόγος να αναλάβουν οι Κάτω Χώρες από τη Μάλτα την εξέταση της αιτήσεως ασύλου κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο».

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 7 Το rechtbank εκτιμά ότι η εφαρμογή του κανονισμού «Δουβλίνο» διέπεται από την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι ο αιτών, μετά τη μεταφορά του, δεν περιέρχεται σε κατάσταση ασύμβατη προς το άρθρο 4 του Χάρτη. Αν ο αιτών ισχυρίζεται το αντίθετο, οφείλει να το αποδείξει.
- 8 Η εξέταση που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» περιορίζεται στην κατάσταση μετά τη μεταφορά, ιδίως όσον αφορά την υποδοχή και τις συνθήκες διαβιώσεως, καθώς και στην ποιότητα της διαδικασίας ασύλου στο υπεύθυνο κράτος μέλος, η οποία περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα του αλλοδαπού να ασκήσει, κατά περίπτωση, ένδικο βοήθημα.
- 9 Στις διαδικασίες που αφορούν αποφάσεις μεταφοράς κατά την έννοια του κανονισμού «Δουβλίνο», το rechtbank συχνά αντιμετωπίζει το νομικό ζήτημα αν πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης σε περίπτωση που διαπράττονται πρόδηλες παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών ή από διάφορα κράτη μέλη. Ειδικότερα, υπάρχουν πολλές δηλώσεις σχετικά με τα pushback και συνάπτονται συμφωνίες με τρίτα κράτη προκειμένου να εμποδιστεί η είσοδος στην Ένωση (pullback).
- 10 Συγχρόνως, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τη Σύμβαση της Γενεύης, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ) και τον Χάρτη. Εντούτοις, η προβλεπόμενη στα κείμενα αυτά απαγόρευση επαναπροωθήσεως, η οποία προϋποθέτει, κατά το ΕΔΔΑ, εξατομικευμένη εξέταση των λόγων ασύλου, χάνει κάθε νόημα όταν καθιστά αδύνατη στην πράξη την είσοδο υπηκόων τρίτων κρατών στο έδαφος της Ένωσης για να ζητήσουν διεθνή προστασία.
- 11 Το rechtbank συνάγει από την απόφαση Jawo ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη σέβονται ανά πάσα στιγμή το

σύνολο των θεμελιωδών δικαιωμάτων και διασφαλίζουν την τήρηση αυτών έναντι κάθε προσώπου.

- 12 Εντούτοις, τα pushback και pullback υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του κανονισμού «Δουβλίνο» και την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο επαναπροωθήσεως και αποτρέπονται από το να ζητήσουν προστασία σε ορισμένα κράτη μέλη. Αυτό αυξάνει, συνακόλουθα, την πίεση στις δυνατότητες ασύλου και υποδοχής των λοιπών κρατών μελών.
- 13 Η αρμόδια αρχή μπορεί, δυνάμει της προαναφερθείσας αρχής, να θεωρήσει ότι δεν συντρέχει προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος μετά την μεταφορά του. Εντούτοις, αν ο τελευταίος αποδείξει ενώπιον δικαστηρίου ότι στο υπεύθυνο κράτος μέλος διαπράττονται συστηματικές παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων του και/ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών εν γένει, τίθεται το ζήτημα αν η μεταφορά πρέπει να απαγορευθεί πλήρως στην περίπτωση αυτή και/ή αν η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μπορεί άνευ άλλου τινός να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- 14 Το rechtbank είναι πεπεισμένο ότι στη Μάλτα γίνεται ευρεία χρήση των pushback και ότι στο κράτος αυτό υπάρχουν διαρθρωτικά ελλείμματα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων υποδοχής και της ποιότητας της υποδοχής. Επίσης, οι μετανάστες τίθενται υπό κράτηση συστηματικώς και υπό ιδιαίτερα κακές συνθήκες. Επιπλέον, η διαδικασία προσφυγής κατά της κρατήσεως είναι ελλιπής λόγω του ότι δεν διασφαλίζεται η πρόσβαση στα δικαστήρια και η παροχή νομικών συμβουλών. Τα θεμελιώδη δικαιώματα προσβάλλονται όχι μόνο στα εξωτερικά σύνορα, αλλά και μετά την είσοδο στην επικράτεια. Εξάλλου, σε αντίθεση με άλλα κράτη μέλη, η Μάλτα δεν αμφισβητεί πλέον ότι δεν είναι σε θέση να συμμορφωθεί προς τις διεθνείς υποχρεώσεις της.
- 15 Κατά το rechtbank, τα pushback συνιστούν παράβαση των άρθρων 1, 4, 18 και 19 του Χάρτη. Ομοίως, το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένως κρίνει ότι ο τρόπος με τον οποίο η Μάλτα κρατεί τους αιτούντες άσυλο αντιβαίνει στο άρθρο 5 της ΕΣΔΑ.
- 16 Το rechtbank διερωτάται τώρα ως προς το εύρος εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ζητεί να διευκρινιστεί αν η αρχή αυτή είναι διαιρετέα κατά τρόπο ώστε στη συνέχεια να τεθεί το ερώτημα πού και σε ποιες περιόδους διαπράττονται παραβιάσεις του Χάρτη, ποια είναι τα θεμελιώδη δικαιώματα με τα οποία σχετίζονται οι παραβιάσεις και κατά πόσον ασκεί επιρροή η στάση του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- 17 Ούτε ο Χάρτης ούτε η ΕΣΔΑ προβλέπουν ιεράρχηση όσον αφορά όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα. Το rechtbank εκτιμά, επομένως, ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης απαιτεί να γίνονται σεβαστά όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα σε κάθε χρονικό σημείο και στο έδαφος όλων των κρατών μελών και όχι μόνον έναντι των αιτούντων άσυλο που επιστρέφουν στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεών τους για άσυλο.

- 18 Σε περίπτωση που το Δικαστήριο ερμηνεύσει το δίκαιο της Ένωσης υπό την έννοια ότι πρέπει να εξεταστεί μόνον αν υπάρχει για τον ενδιαφερόμενο αιτούντα κίνδυνος παραβάσεως του άρθρου 4 του Χάρτη, το rechtbank καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Δικαστήριο θεωρεί την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης διαιρετέα. Στην περίπτωση αυτή, το rechtbank ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει ποια νομική βάση χρησιμοποιείται προς τούτο.
- 19 Το βασικό νομικό ζήτημα είναι αν τα δικαστήρια πρέπει να διαιρούν την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης σε εμπιστοσύνη πριν από τη μεταφορά και εμπιστοσύνη μετά τη μεταφορά, καθώς και στην εμπιστοσύνη ως προς την ειδική κατάσταση του αιτούντος άσυλο ο οποίος επιστρέφει και την εμπιστοσύνη ότι το αρμόδιο κράτος μέλος σέβεται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα έναντι όλων των υπηκόων τρίτων κρατών.
- 20 Μια απόφαση στηρίζεται στην «εμπιστοσύνη» εφόσον αφορά προσδοκίες σχετικά με μελλοντικά γεγονότα. Αν αποδειχθεί πράγματι ότι το αρμόδιο κράτος μέλος παραβαίνει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τίθεται το ζήτημα επί ποίας βάσεως θεμελιώνεται τότε η εμπιστοσύνη αυτή.
- 21 Το πρώτο ερώτημα είναι αν, στο πλαίσιο της διαπιστώσεως σοβαρής και συστηματικής προσβολής από το υπεύθυνο κράτος μέλος πλειόνων θεμελιωδών δικαιωμάτων εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών, η μεταφορά στο εν λόγω κράτος μέλος πρέπει να απαγορευθεί για τον λόγο αυτόν και μόνον. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, τίθεται το ερώτημα αν η αμοιβαία εμπιστοσύνη πρέπει ακόμη να χρησιμεύσει ως αφετηρία για την εκτίμηση του ζητήματος αν υφίσταται κατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο».
- 22 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η έκφραση «μεταχείριση στα κράτη μέλη», την οποία χρησιμοποιεί το Δικαστήριο στη σκέψη 82 της αποφάσεως Jawo, πρέπει να νοηθεί ως «στα κράτη μέλη και/ή από αυτά». Αν η έκφραση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενά όπως το «στο» κατά την έννοια της εκφράσεως «στο έδαφος του κράτους μέλους», τούτο καθιστά τα άρθρα 18 και 19 του Χάρτη και το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού «Δουβλίνο» άνευ σημασίας. Συγκεκριμένα, αν οι αιτούντες άσυλο απομακρυνθούν από το έδαφος των κρατών μελών, δεν μπορεί να διαπραχθεί καμία παράβαση «ΣΤΑ» κράτη μέλη.
- 23 Η αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού «Δουβλίνο» φαίνεται να υποδηλώνει ότι η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων γεννάται μόλις ο αιτών άσυλο υπαχθεί (στη δικαιοδοσία ή) στην επιρροή των κρατών μελών και όχι από τον χρόνο κατά τον οποίο πράγματι εισήλθε στην Ένωση. Τυχόν διαφορετική ερμηνεία θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του Χάρτη και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού «Δουβλίνο», δεδομένου ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη του έναντι του υπηκόου τρίτης χώρας εμποδίζοντας, στην πράξη, την είσοδό του στην επικράτεια.

- 24 Επιπλέον, το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» ενδέχεται να αντιτίθεται στη μεταφορά. Κατά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, πρέπει να εξετάζεται σε ποια κατάσταση θα βρεθεί ο αιτών μετά τη μεταφορά του. Κατά τη σκέψη 82 της αποφάσεως Jawo, η οποία αντιστοιχεί στην αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού «Δουβλίνο», «η μεταχείριση των αιτούντων» διεθνή προστασία πρέπει να πληροί, μεταξύ άλλων, τις απαιτήσεις του Χάρτη και της ΕΣΔΑ. Επομένως, φαίνεται επίσης ότι η εμπέλεια της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και η περίοδος κατά την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους δεν περιορίζονται ούτε στην περίοδο μετά τη μεταφορά ούτε μόνο στην τήρηση του άρθρου 4 του Χάρτη.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο πόσο στενά πρέπει να ερμηνεύεται το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» και κατά πόσον πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το άρθρο 4 του Χάρτη ή το σύνολο των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- 26 Επιπλέον, το rechtbank επιθυμεί να διευκρινιστεί το ζήτημα αν η έκταση του κινδύνου προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων μετά τη μεταφορά επηρεάζεται επίσης από παραβιάσεις που διαπράχθηκαν πριν από τη μεταφορά εις βάρος του αιτούντος ή υπηκόων τρίτων χωρών εν γένει. Πράγματι, σε αντίθεση με την οδηγία 2011/95, ο κανονισμός «Δουβλίνο» δεν περιέχει καμία διάταξη κατά την οποία τυχόν προηγούμενη δίωξη υποδηλώνει σαφώς ότι η ανησυχία του αιτούντος είναι δικαιολογημένη.
- 27 Εν προκειμένω, η απόφαση περί μεταφοράς εκδόθηκε μετά τη σύναψη συμφωνίας για την αναγνώριση της ευθύνης για εξέταση. Επομένως, κατά την ολλανδική νομική πρακτική υφίσταται η εγγύηση ότι δεν θα υπάρξει παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη. Το rechtbank διερωτάται αν το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση όπως αυτή της Μάλτας.
- 28 Η προαναφερθείσα ολλανδική ερμηνεία της συμφωνίας αυτής έχει ως συνέπεια το περιεχόμενο και η εμπέλειά της να είναι ευρύτερες από εκείνες που θέλησε ο νομοθέτης της Ένωσης με το άρθρο 18 του κανονισμού «Δουβλίνο». Πράγματι, η διάταξη αυτή εγγυάται την υποδοχή ή την εκ νέου υποδοχή, όχι όμως και την εξέταση της αιτήσεως ασύλου. Ως εκ τούτου, το rechtbank ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να διευκρινίσει την εμπέλεια της συμφωνίας για την αναγνώριση της ευθύνης για εξέταση.
- 29 Επιπλέον, τίθεται το ζήτημα ποια σημασία έχει η στάση του υπεύθυνου κράτους μέλους. Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 92 της αποφάσεως Jawo, ότι, σε περίπτωση αδιαφορίας των αρχών, οι ελλείψεις που αποτελούν εμπόδια στη μεταφορά πρέπει να έχουν «ιδιαιτέρως αυξημένο βαθμό σοβαρότητας». Το ζήτημα που τίθεται σε μια τέτοια περίπτωση είναι αν ο βαθμός αυτός είναι χαμηλότερος όταν οι αρχές δεν αδιαφορούν. Εντούτοις, για τον αιτούντα άσυλο, μικρή σημασία έχει αν η προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του απορρέει από αδιαφορία ή από αδυναμία του υπεύθυνου κράτους μέλους. Ομοίως, η μαζική εισροή υπηκόων τρίτων χωρών και τα συναφή πρακτικά προβλήματα δυσχερώς

μπορούν να δικαιολογήσουν, από νομικής απόψεως, τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- 30 Σε αντίθεση με τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στις υποθέσεις C-254/21, C-228/21, C-297/21, C-315/21 και C-328/21, τα ερωτήματα του *rechtbank* αφορούν περίπτωση στην οποία το κράτος μέλος που ενδεχομένως είναι υπεύθυνο παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις πριν από τη μεταφορά όσον αφορά τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και, επομένως, δεν ενεργεί στο πλαίσιο των νομικών υποχρεώσεων, αλλά τις παραβιάζει. Τα ερωτήματα αφορούν αποκλειστικά το ζήτημα αν η μεταφορά πρέπει να απαγορευθεί πλήρως και, επικουρικός, το αν η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους σε περίπτωση που υφίστανται προσβολές θεμελιωδών δικαιωμάτων οι οποίες έλαβαν χώρα πριν από τη μεταφορά ή παραβιάσεις εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών εν γένει.
- 31 Αν η μεταφορά δεν αποκλείεται ήδη υπό τις συνθήκες αυτές, τίθεται το ζήτημα αν το κράτος μέλος που επιθυμεί να μεταφέρει τον αιτούντα μπορεί τότε είτε να επικαλεστεί την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης είτε να άρει κάθε αμφιβολία, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, ως προς την παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη μετά τη μεταφορά, ή αν πρέπει να αποδείξει επαρκώς ότι τούτο δεν θα συμβεί.
- 32 Παραπέμποντας στην απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), το *rechtbank* ερωτά το Δικαστήριο αν, σε περίπτωση που ο αιτών προσκομίσει αντικειμενικές αποδείξεις σχετικά με σοβαρές παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διαπράχθηκαν πριν από τη μεταφορά, εναπόκειται στο κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά να αποκλείσει το ενδεχόμενο η μεταφορά αυτή να συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο παραβίασης του άρθρου 4 του Χάρτη και, ως εκ τούτου, να άρει κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνει ο Χάρτης μετά τη μεταφορά.
- 33 Η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως αντιστοιχεί στις υποχρεώσεις των κρατών μελών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτό το βάρος αποδείξεως ευκολότερα απ' ό,τι ο αιτών. Η συμφωνία για την αναγνώριση της ευθύνης για εξέταση λειτουργεί ήδη ως διασφάλιση για την εκ μέρους του υπεύθυνου κράτους μέλους τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 18 του κανονισμού «Δουβλίνο». Συμπληρωματικώς, θα μπορούσαν να ζητηθούν ρητές εγγυήσεις σχετικά, μεταξύ άλλων, με την υποδοχή μετά τη μεταφορά και θα μπορούσε να εξακριβωθεί σε ποιον βαθμό τηρούνται οι εγγυήσεις αυτές.
- 34 Αν το Δικαστήριο ερμηνεύσει το δίκαιο της Ένωσης υπό την έννοια ότι, ανεξαρτήτως προγενέστερης προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων πέραν του άρθρου 4 του Χάρτη, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά δεν υπέχει

υποχρέωση αιτιολογήσεως και εξετάσεως δυνάμει της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τίθεται το ζήτημα πώς ο αιτών μπορεί να αποδείξει επαρκώς ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» αντιτίθεται στη μεταφορά.

- 35 Το rechtbank διερωτάται επίσης ποιες απαιτήσεις και ποιο κριτήριο πρέπει να πληρούν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζει ο αιτών για να τεκμηριώσει την ανησυχία του ότι θα περιέλθει μετά τη μεταφορά του σε κατάσταση μη συμβατή με το άρθρο 4 του Χάρτη. Συγκεκριμένα, το παράρτημα II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 118/2014 δεν μνημονεύει κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, και του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού «Δουβλίνο».
- 36 Λαμβανομένης υπόψη της βασικής αρχής του κανονισμού «Δουβλίνο», κατά την οποία, πλην εξαιρέσεων, οργανώνεται προσωπική συζήτηση προκειμένου να προσδιοριστεί ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο, η δήλωση του αιτούντος σχετικά με τις εμπειρίες του στο υπεύθυνο κράτος μέλος θα πρέπει να ασκεί ουσιώδη επιρροή. Πράγματι, η δήλωση αυτή ενδέχεται να περιέχει στοιχεία από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι η μεταφορά πρέπει να απαγορευθεί δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» ή ότι το κράτος μέλος που πρέπει να καθορίσει ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο αναλαμβάνει την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.
- 37 Αν η ερμηνεία αυτή είναι ορθή, τούτο σημαίνει ότι πρέπει να ελέγχεται η αξιοπιστία της δηλώσεως του αιτούντος. Το Δικαστήριο καλείται να διευκρινίσει και να γνωστοποιήσει ποιες απαιτήσεις μπορούν να τεθούν στον αιτούντα. Πάντως, κατά το rechtbank, οι εν λόγω απαιτήσεις δεν πρέπει να είναι τόσο υψηλές ώστε ο αιτών να μην είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτές.
- 38 Εξάλλου, ο αιτών δεν μπορεί να ζητήσει εγγυήσεις από το υπεύθυνο κράτος μέλος. Η αρχή κατά την οποία, σε περίπτωση προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του μετά τη μεταφορά, ο αιτών πρέπει να απευθυνθεί στις αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους υποδηλώνει ότι πρέπει αρχικά να λάβει χώρα η προσβολή αυτή, ακόμη και αν το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει τις προηγούμενες προσβολές των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- 39 Στις διαδικασίες του Δουβλίνου, οι προηγούμενες εμπειρίες των αιτούντων άσυλο στηρίζεται συχνά σε «αρνητικές καταστάσεις», όπως είναι η παρεμπόδιση της προσβάσεως στη διαδικασία ή στην υποδοχή. Είναι ιδιαιτέρως δύσκολο να αποδειχθούν τέτοιου είδους προσβολές, κατά μείζονα λόγο διότι, κατά κανόνα, δεν εκδίδονται έγγραφα συναφώς. Επομένως, πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ποια αποδεικτικά στοιχεία παρέχουν στον αιτούντα τη δυνατότητα να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό του ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού «Δουβλίνο» αντιτίθεται στη μεταφορά, καθώς και ποιες απαιτήσεις και ποιος βαθμός αποδείξεως απαιτείται για τις δηλώσεις στις οποίες προβαίνει ο ίδιος ο αιτών.

- 40 Πρέπει επίσης να εξεταστεί αν τα κράτη μέλη υπέχουν υποχρέωση συνεργασίας παρόμοια με την προβλεπόμενη στο άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95 και αν, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στη Μάλτα, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά οφείλει να συνεκτιμήσει τα αποδεικτικά στοιχεία του αιτούντος προκειμένου να αποτρέψει το ενδεχόμενο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του μετά τη μεταφορά.
- 41 Λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού παρόμοιων υποθέσεων των οποίων η εκδίκαση δεν μπορεί να ανασταλεί εν αναμονή της απόφασης του Δικαστηρίου, το rechtbank ζητεί να εκδικαστεί η υπόθεση αυτή με την ταχεία διαδικασία του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.